

solved almost all the problems of the state. The economic development of each person provide economic prosperity of society. Focus on what people have to solve their problems on their own, mostly rented question social programs. In addition, the individual engaged in economic activity, citizens sought political and social stability, as any shock hurt business. The main frame «American Dream» successfully supplemented slots, explaining that how and what to do: «It America — doing business», «Time — is money», «Die Another Day, but become rich». It is obvious that the frame achieving individual success in selfless work, without pressure open state, on the basis of clearly defined values of life that contributed to the formation of such human qualities as independence, individualism and pragmatism disseminated through the media, advertising and ideology allowed to create a US new, effective social relations. The downside of this process was that the main subject of social relations was not the state, not civil society and economic structures, led by powerful oligarchic clans. Using a complex system of manipulation of public opinion that people need instilled frames philosophy and way of life, the owners of transnational corporations, with all them accountable state institutions, specifically created collective frame illusion, which then created the real world. This explains why even today, despite the huge difference in pay executives and ordinary workers, that success does not get to those hard working and productive, this situation does not cause the US public protests. The power system is based on unshakable conviction of Americans in a competitive thrive is all. Significant negative effect on human orientation only endless accumulation of wealth was also depreciation practices and spiritual development of the inner world of the individual.

Key words: *people, culture, values, mentality, individual success.*

УДК 316.7

В. І. Крячко, кандидат соціологічних наук

ЕТНОРЕЛІГІЙНІ МАРКЕРИ АКЦІОНАЛЬНОЇ ПІДСИСТЕМИ КАТОЛИЦЬКОГО СИГНІФІКАТИВНОГО ПОЛЯ

Здійснено спробу експлікації етнорелігійних маркерів акціональної сигніфікативної підсистеми католицького сигніфікополя у контексті дослідження інтеграції та кореляції структурних елементів різних етнорелігійних просторів та систем в етносоціології релігії. Проаналізовано частину сучасних наукових та інформаційних ресурсів, пов'язаних із візуальною культурою, релігійними обрядами та догматикою католицизму, а також виявлено деякі подібності між певними сигніфікантами акціональної атрибутики католиків та деякими ідентифікаційни-

ми маркерами-паттернами різних етнорелігійних спільнот минулого та сучасного соціумпростору.

Ключові слова: акціональна сигніфікативна підсистема, етнічність, етнорелігійний маркер, етнорелігійний простір, етносоціологія, етносоціологія релігії, католицизм, маркер, релігія, сигніфікант, сигніфікативне поле, система, соціологія, соціумпростір, структура.

Актуальність проблеми. Вивчення цієї проблематики пов'язане із дослідженнями релігійних та етнічних маркерів сигніфікативного (символопознакового) поля католицизму у минулому та сучасному етнорелігійному соціумпросторі. Останні дослідження одного із найвідоміших англосовієтських соціологічних інформаційних ресурсів (www.pewresearch.org) експлікують актуалізацію інтересу різних соціальних суб'єктів (зокрема і віруючих людей та спільнот) до реалій та опціональностей сигніфікування (позначення) (різноетнорелігійними суб'єктами) різних об'єктів (наприклад, урядових будівель) у соціумпросторі за допомогою християнських релігійних символів, а також пошуків цікавостей до фактоприкладів супроводження таких сигніфікацій символами різних інохристиянських релігій (символами різносвітових релігій: буддизм, індуїзм, іслам, іудаїзм тощо) у їх взаємопологічних корелятивних сигніфікативних маркероконструкціях.

Також, на нашу думку, вивчення екуменізму, екуменічних інтенцій та праксисодіяльності (акціональності) католицької церкви в аспекті налагодження міжрелігійного, міжетнічного та міжкультурного діалогів між різними релігіями, конфесіями, народами (етносами) і націями потребує сучасномайбутніх перманентних ґрунтовних полікорелятивних, міждисциплінарних, контент-аналітичних та метаінтерконтекстуальних, форсайтінгових та соціоевалюаційних наукових досліджень сигніфікативних полів різних етнорелігійних просторів, які опціонально можна зреалізовувати зокрема і в рамках етносоціології релігії.

Отже, актуальність обраної теми статті впливає із *проблеми*, що склалася в даному напрямі досліджень, а саме: протиріччя між наявністю множини джерел, присвячених теоретичним засадам католицизму та малою представленістю цілісних теоретичних праць з етносоціології релігії, присвячених дослідженню етнорелігійних маркерів акціональної сигніфікативної підсистеми сигніфікополя католицького етнорелігійного простору у соціумформаційному суб'єктноконструентному життєполі.

Аналіз останніх джерел і публікацій. Тематики дослідження даної статті стосуються катехизм Католицької церкви, концептуально-теоретичні праці таких дослідників, як: В. Аракелова (етнорелігійні спільноти), Ф. Барт (етнічні кордони), В. Вайс (етнорелігійні маркери), Г. Геллей (етнорелігій-

на семантика), В. Євтух (етносоціологія, соціологія, етнологія, етноісторія), Ю. Каптен (основи медитації) О. Картунов (етнополітологія), А. Колодний (релігієзнавство), В. Лубський (релігієзнавство), Н. Луман (соціологія соціальних систем), С. Малешевич (соціологія етнічності), Е. Нюстрем (релігієзнавство), В. Остроухов (нетрадиційні релігійні та містичні культури України, інформаційна безпека), М. Пірен (соціологія релігії, етнопсихологія), Ю. Романенко (синергетика, соціологія соціальних систем, соціологія візуального символізму, візуальна аналітика), М. Сінгх (аналіз етнорелігійних символів та обрядів), Л. Филипович (етнологія релігії), А. Хіслоп (етнорелігійні маркери), К. Юнг (етносимволи) та ін., а також численні інфомедіа-ресурси, які пов'язані із етнорелігійною проблематикою, зокрема: www.vatican.va, www.amazingdiscoveries.org, www.religion.in.ua, www.risu.org.ua, www.credo-ua.org, www.catholicnews.org.ua, www.catholic-info.at.ua, www.katolik.ru, www.catholic-media.org, www.ethnoencyclopedia.info, www.evaluation.com.ua, www.bible-lessons.in.ua, www.faithology.com, www.catholicencyclopedia.in.ua, www.kak-meditirovat.info, www.living-rosary.org.ua, www.molytva.at.ua, www.pewforum.org, www.top-antropos.com, www.truechristianity.info, www.christusimperat.org тощо.

Метою статті є експлікація етнорелігійних маркерів акціональної підсистеми католицького сигніфікополя як позначосистеми етнорелігійного простору католицизму в контексті етносоціології релігії.

Виклад основного матеріалу. Візуалізовані (опредметнені) у соціальному просторі етнорелігійні формоідентиненти та маркероелементи (елементоконструкти) католицького сигніфікативного поля складають (утворюють), як ми вважаємо, конкретний набір-конструктосхему (структуру, профіль), зразкополе, паттерносистему, до складу якої входять різні культурні, релігійні, етнічні, соціальні тощо семіополя та символіформациї соціального простору, сигніфікативні (знако-познакові) елементи та маркери яких можуть виявлятися у сигніфікативній системі (конструктополі) католицизму. Тобто під сигніфікативним полем католицизму в етносоціології релігії ми пропонуємо розуміти систему експлікованих (виявлених, візуалізованих) та позасвідомо-імпліцитних (від. лат. *implicito* — сплітати) етнорелігійних католицько-референтних формоідентинентів-маркерів (інфоідентифікабельних позначоелементів) у соціальному просторі. Таким чином, візуалізоване в соціоетнорелігійному просторі функціонування різних соціальних, а також етнорелігійно-референтних суб'єктів та спільнот, сигніфікативне поле католицизму включає в себе релігійні, етнічні, культурні, соціальні та інші маркери, які складають і є елементами системи маркерів релігійного, етнічного, культурного, соціального та інших просторових полів, пов'язаних із людською життєдіяльністю, у межах чи на

перетині опредметнень та знаковон (символополів) яких ми можемо спостерігати «видимі» та означені символонструкти католицизму як соціо-релігійного феномену та сигніфікосистеми (системи конкретних виявлених символів-сигніфікатів). У ракурсі наших досліджень сигніфікативне етнореолігійне поле католицизму ми пропонуємо вивчати зокрема і за допомогою аутоконструйованих, самореферентних, метадисциплінарних, контекстуальних та візуально-репрезентативних технологій та методів етносоціології релігії (наприклад, методотехнології етнорелігійної соціо-евалюації) [14; 25; 47].

Етносоціологія релігії у нашому концептуальному її розумінні — опціональна наука, яка може вивчати ситуативно-процесуальні інтерконтекстуалізації (в аспекті деякої екстраполяції теоретичних конструктів та інструментотехнологічних моделей із проксеміки Едварда Холла, наприклад, отримання додаткових інформації, даних, смислових змістів із контексту різних ситуацій) та інтеркореляції (міжспівпадіння, спільнозалежності, рос. «созависимости») між різними релігійними та етнічними елементонструктами-маркерами (інфотрансміттерами, медіумами (від англ. *medium* — носій інформації, посередник; інфоносіями-посередниками), етнотрансміттерами, релігійними маркероелементами-трансміттерами) сигніфікативних системополів, які візуалізовані у соціопросторі, візуальній культурі (експліканти духосвідомості) чи містяться у колективному позасвідомому різноуб'єктоідентичнісних духовних та психоформацій, включаючи різні егрегоріальні інфокоди та архетипові інфококонструкції (експліканти духопозасвідомості). Тобто етносоціологія релігії (у ракурсі наших концептореклексії та опціотеоретизування) — опціональна наука, дослідження у рамках якої можуть бути направлені на ідентифікацію та соціоєвалюацію елементів та структур етнічного в релігійному та релігійного в етнічному за допомогою соціологічних інструментів та технологій (соціологічного апарату), а також із застосуванням різних існуючих та можливомайбутніх методів (наприклад, фракціоналізації та деконструкції) мультидисциплінарно-поліконтекстуальної, інтерполікодової, сигніфікативно-трансгресивної та трансцендентальної евалюації (у ракурсі контекстуального навчання (англ. *contextual learning*)) етнорелігійних та соціокультурних контентів (змістів), пластів, моделей та систем у соціальному просторі. Таким чином, етносоціологія релігії — можливомайбутня наука, інструментативне оснащення якої опціонально-операціонально може використовуватись у контекстуальному навчанні (англ. *contextual learning*) при дослідженні інтеракції (взаємодії) релігійного та етнічного у соціологічному ракурсі.

Етнорелігійна соціоєвалюація (як одна із інструментативних соціодіагностичних методотехнологій етносоціології релігії) антропоморфних фор-

моїдентинентів католицького етнорелігійного сигніфікопростору може базуватись на нижченаведеній 12-підсистемній моделі, яку можна використовувати у різних науках та мультидисциплінарних дослідженнях як платформу для конструювання та імплементації соціоаналітичних, соціодіагностичних, соціофорсайтінгових та соціоєвалюаційних інструментів (моделей) та технологій ідентифікації корелятивних і асоціативних зв'язків між різними етнорелігійними та соціокультурними системами у соціумопросторі. Інакше кажучи, в етносоціології релігії ми пропонуємо структуру сигніфікативного поля католицизму як експлікативну сигніфікосистему (знако-познакову конструкцію-систему) різних релігійних, культурних, етнічних, соціальних та інших маркерів, пов'язаних із простором функціонування та взаємодії людських індивідів і спільнот, типологізувати щонайменше за такими базовими сигніфікативними (символопознаковими) структурними підсистемами: 1) антропоморфна сигніфікативна підсистема, до якої належать людиноподібні символіконструкції (ікони (образи) та скульптури Матері Божої, репрезентовані в мистецтві (живописі, скульптурі), пам'ятках культури та архітектурних ансамблях) та позначки частин (органів) тіла людини (наприклад, чоловіче начало у різних етнокультурах та етнорелігійних просторах символізується зазвичай фалосоподібними об'єктами: стріла, конус, спис, лінгам (санскрит. «знак», «мітка»), обеліск, стовп, колона, жердина, плуг, прут, лопата, піка, меч, факел тощо), а також їх комбінації та сигнали; 2) зооморфна сигніфікативна підсистема, до якої входять твариноподібні позначкоконструкції та знаки окремих їх органів (символ лева з крилами), а також символи продуктів їх життєдіяльності (молоко, мед); 3) вегетоморфна сигніфікативна підсистема, до якої належать рослиноподібні сигніфікоелементи (фльор-де-лі) та продукти харчування; 4) геоморфна сигніфікативна підсистема (вогне-, водо-, метало-, камене-, мінералоподібні сигніфікоконструкції, явища природи як символи); 5) геометрична сигніфікативна підсистема (наприклад, хрестоподібні, трикутноподібні, колоподібні, овалоподібні, пірамідоподібні, конусоподібні конструкторелементи); 6) астральна сигніфікативна підсистема (сонцеподібні (солярні), місяцеподібні, зореподібні символи); 7) колористична сигніфікопідсистема (кольори, які найчастіше виявляються у католицькому етнорелігійному просторі); 8) топосоінсталяційна сигніфікопідсистема (місцезнаходження тих чи інших об'єктів (предметів, конструкцій) у просторі); 9) предметно-інструментативна сигніфікативна підсистема (знаряддя, одяг (наприклад, митра (головний убір), ряса тощо), аксесуари (атрибути) (вервиця) та іншоподібні предмети); 10) архітектурна екстер'єрно-інтер'єрна сигніфікативна підсистема (різновиди храмових конструкцій, жертвенники, капища); 11) абстрактна сигніфікативна підсистема (тлумачення етнорелігійними та соціальними суб'єктами

і спільнотами таких понять, як істина, правда, добро, дух тощо), 12) акціо-нальна (активнісно-діяльнісна) сигніфікативна підсистема [1; 2; 3; 5; 6; 7; 10; 12; 13; 15; 16; 17; 18; 19; 21; 22; 24; 26; 28; 29; 30; 31; 32; 34; 37; 38; 39; 40; 41; 43; 51; 53; 54; 55].

На нашу думку, до акціо-нальної сигніфікативної підсистеми маркерів (елементів, формоідентифікаторів) католицької сигніфікосистеми (структури католицького сигніфікополя) у соціальному та етнорелігійному просторах належать різні людські (соціосуб'єктні) релігійні, етнічні, соціальні, політичні (наприклад, зустрічі Папи Римського з політиками різних держав) активності, заняття, дії (діяльності), обряди, ритуали, музика, співи тощо. Наприклад, такі етнорелігійні дії (форми побожності) різних соціальних суб'єктів, як: розважання (медитація), контемплятивна молитва, євхаристія, хрещення дітей, вшановування мощей, відвідування святинь, прощі, процесії, Хресна дорога, релігійні танці, носіння медаліків, почитання (пошановування) святих ікон, молитва перед іконами, молитва на вервиці, візуалізування образу під час молитви, кроплення свяченою водою (для нагадування про хрещення) тощо [4; 8; 11; 12; 20; 27; 36; 42; 43; 46; 54].

У контексті експлікації етнорелігійних маркерів католицької сигніфікативної системи як конструкторополя, яке, як ми вважаємо, пов'язане із різно-етнорелігійно-каузальними структуроелементами різних соціальних суб'єктів та спільнотосистем, варто зазначити, що релігійний обряд окроплення людей водою мав місце, наприклад, серед філістимських священиків бога Дагона (івр. «даг» — риба), які носили, як відомо, головний убір у формі голови риби. Цей головний убір, у свою чергу (як етнорелігійний маркер філістимлян), подібний до митри (мітри) — головного убору Папи Римського та католицьких священиків. Нагадаємо також, що Мітра (авест. «договір», «згода») — давньоіранський (персидський) бог сонця, а у ведійській (індійській) міфології — бог, пов'язаний із сонцем (в індуїзмі, згідно з Рігведою, сонце — це око Мітри і Варуни) [1, с. 178; 18; 19; 43].

Тобто, на нашу думку, в католицькому сигніфікативному полі можуть бути присутні етнорелігійні маркери філістимської, іранської, індійської, а також єгипетської та інших етнічностей, якщо, звичайно, враховувати лінгвосемантичний та герменевтико-етимологічний аспекти, а також поширення мітраїзму у Римській імперії щонайменше до V ст. по Р. Х. та подібність референтно-католицьких маркерів до наступних етнорелігійних маркерів вищезазначених етносистем: 1) індуїстські та буддійські жести рук (мудри), які подібні, наприклад, до благословляючого католицького двуперстя; 2) вервиця (чотки) буддійських монахів, яку можна помітити і в руках католицьких священиків; 3) розважання (медитація), контемпляції (споглядання, молитви серця), які рекомендуються в католицизмі у контексті

практисоімплементатії духовних вправ (технологія уявлення) св. Ігнатія Лойоли; 4) восьмиспицеве сонячне колесо (яке візуалізоване (викарбуване) на площі св. Петра у Римі): колесо сансари (від др.-інд. «самсара» — блукання, перехід через різні стани, коловорот, колообіг) — уявлення про нескінченний цикл страждань (народжень, хвороб, смертей, реінкарнацій, трансміграцій, переселень) людських душ (метемпсихоз) у релігійно-філософських системах буддизму, індуїзму, джайнізму, сикхізму та інших дхармічних релігій (у контексті християнства, натомість, варто констатувати, що в Біблії у Посланні до євреїв 9:27 написано: «людям визначено один раз умерти, а потім суд», тобто згідно з Біблією в християнстві людина одноразово помирає і немає ніякого перевтілення душ!); атрибут сонячних (солярних) богів, богів сонця у різних етнорелігійних системах (наприклад, в індуїзмі), де сонце — центр, а спиці колеса — промені сонця; за твердженням К. Юнга (Тевістокські лекції), розп'яття на колесі-сонці вважалось жертвою, за допомогою якої суб'єкти жертвоприношення мали намір умилоствити сонячного бога; дхармачakra («колесо дхарми», «колесо закону») — символосигніфікант (символомаркер, сигніфікоелемент) дхарми (вчення Будди про шлях до просвітління, звільнення від кармічних перероджень у сансарі), який зустрічається, наприклад, в індуїстських та буддійських храмах (храм сонця в Конарку в Індії), візуалізований на прапорі Індії, гербі Монголії, гербі Шрі-Ланки тощо; 5) гало (солярний сигніфікант єгипетського бога сонця Ра (до речі, на івриті «ра» означає «зло»), Ізиди а також індуїстського бога Крішни та інших богів та богинь сонцепоклонництва), яке подібне до німба над головою Діви Марії та різних святих на католицьких іконах, фресках тощо. У християнському ракурсі, натомість, доцільно констатувати, що в Біблії ніде не написано, що віруючі в Бога (івр. «Елогейну») й Ісуса Христа (івр. «Йешуа гаМашіах») повинні поклонятись матері Ісуса Христа Марії (Божій Матері, Діві Марії), а натомість у Біблії у Євангелії від Матфея (4 глава, 10 вірш) написано: «Господу Богу твоєму поклоняйся і Йому Єдиному служи» [3, с. 1084]. Тому твердження протестантизму стосовно того, що поклоніння Божій Матері (яке присутнє у ритуалах, догматиці, вченні, інтенцієсхемі та практисодіяльності суб'єктів-членів Католицької та Православної церков) суперечить написаному у Біблії, на нашу думку, може входити до базопідставової системи теоретико-концептуального умовиводу про те, що поклоніння «вознесеній» (згідно з католицькою догматикою) Діві Марії як небесній цариці, богині неба є етнічним, етнодіяльнісним, етнорелігійним маркером католицької сигніфікосистеми. До того ж у Біблії богинею неба названо вавилонсько-фінікійську богиню Астарту (древньоівр. «Ашера»; івр. «Ашторет»; араб., асиро-вавил. «Іштар»; перс. «Істар» (до слова, Пасха англ. *Easter* — Істер)), якій було жертвовано

печива з тіста у формі місяця-молодика (півмісяця) [30, с. 920]. Тут одразу додамо, що символ півмісяця як етнорелігійний маркер (символ жіночого начала, сигніфікант богині Іштар, символаотрибут римської богині Діани, єгипетської богині Ізиди (роги-півмісяць)) та добре відомий етнорелігійний сигніфікант ісламу можна зустріти також і в католицькому сигніфікативному маркерополі як сигніфікоатрибут Діви Марії, що звичайно не може не наштовхувати на думку про існування певних етнорелігійних сигніфікативних корелятивних співпадінь та спільнозалежностей між елементами католицької сигніфікосистеми та маркерами інокатолицьких етнорелігійних структурних символаформацій різних соціоспільнот у соціумпросторі.

У контексті експлікації акціональних маркерів сигніфікативної підсистеми католицького сигніфікативного поля в етнорелігійному ракурсі, на нашу думку, варта уваги також інформація, яку констатує В. Остроухов у своїх наукових працях, констатуючи фактоприклад стосовно того, що навіть у таких донедавна консервативних країнах, як Іспанія та Італія, «християнський дзен-буддизм» успішно проникає через засоби масової інформації до парафії Римо-католицької церкви. Колективні заняття йогою стають звичайною процедурою на щорічних жіночих католицьких з'їздах. Дзен-буддизм береться за основу для парафіяльних релігійних курсів, а ченці починають удосконалювати техніку трансцендентної медитації замість келійного молитовного правила [21, с. 122]. Не вдаючись до дискусій і залишаючи місце для соціосуб'єктної теоретико-концептуальної рефлексії на дану тему, далі пропонуємо для кращого розуміння проблематики дослідження опціональних корелятивних співпадінь між різними етнорелігійними маркерами різних етнорелігійних системолів, для подальшого аутоконструювання соціодіагностичних інструментотехнологій ідентифікації етнорелігійних елементів-маркерів у католицизмі, а також з метою подальшого аутосуб'єктного конструювання та імплементації інструментативних методотехнологій етнорелігійної соціоєвалюації в етносоціології релігії дещо експлікувати в християнському ракурсі, для прикладу, такі акціональні (активнісно-діяльнісні) маркери католицької сигніфікативної системи, як «розважання», «медитація», «пошановування Діви Марії Матері Божої».

У катехизмі католицької церкви відзначено, що розважання (медитація) — це передусім пошук, і що методи розважання можуть бути настільки варіативними, наскільки різними є духовні наставники. Також християнин-католик згідно з католицьким вченням повинен відчувати потребу в постійнім розважанні, адже воно задіює думку, уяву, емоції і бажання. Католицько-християнська ж молитва охоче намагається розважати про «Гайнства Христа»,

як, наприклад, у духовному читанні (*Lectio divina*) чи у вервиці. Розважання згідно з катехизою можливе також під час такої контемплятивної молитви (споглядальної молитви), входження у яку аналогічне до входження в Євхаристійну літургію [12, с. 614–615]. У контексті ж експлікації спільнозалежностей між різноетнорелігійно-референтними маркерами-сигніфікантами конкретних соціоспільнот та культуросистем зазначимо, що використане в католицькому катехизмі слово «медитація» (від лат. *meditor*, що означає «розмірковувати», «розважати», «роздумувати», «розмислити». Крім того, синонімами медитації є поняття «споглядання», «самоспоглядання», «транс» тощо. Свами Бхактиведанта, наприклад, визначає медитацію як «мисленнєве споглядання». Тобто медитація — довготривале роздумування про якийсь предмет, явище чи процес, яке відбувається в стані поглибленої зосередженості психіки і розуму, при якому всі інші, сторонні об'єкти не проявляються у свідомості того, хто медитує [10, с. 15–16]) має, як відомо, етноспецифіковане та етнорелігійно-каузальне «забарвлення», адже є щонайменше індобуддійським етнорелігійним маркером.

Спробуємо також дещо експлікувати акціональний католицький сигніфікативний маркер «пошановування Діви Марії Матері Божої», використовуючи текст катехизму католицької церкви та порівнюючи текст католицького катехизису із написаним та видрукованим текстом Біблії (у Синодальному перекладі). У католицькому катехизмі візуалізовані такі текстофрагменти: «...після Успіння роль Марії у спасінні не переривається: Своїм постійним заступництвом Вона продовжує сприяти отриманню нами дарів, які забезпечують наше вічне спасіння. Тому Благословенну Діву величаємо в Церкві як Заступницю, Помічницю, Сподвижницю і Посередницю». Далі по тексту йдеться про спасенний вплив Благословенної Діви, про благоговіння Церкви перед Пресвятою Дівою, а також про те, що католики Пресвятій Діві слушно віддають особливу шану. Адже, від найдавніших часів Благословенна Діва вшановується іменем «Богоматір»; вірні вдаються до її заступництва, моляться до неї в усіх своїх небезпеках і потребах тощо [12, с. 241]; «Марія — Мати Божа й наша Мати; ми можемо довірити їй усі наші турботи й наші прохання. Благаючи Марію молитися за нас, ми звертаємось до “Матері милосердя”, до Пресвятої. Ми покладаємось на неї “нині”...щоб у годину нашого кінця вона прийняла нас, як наша Мати, щоб привести нас до свого Сина Ісуса до раю... Ми можемо молитися з нею і до неї» [12, с. 608–609].

Натомість у Біблії у Євангелії від Іоанна 14:6 написано: «Ісус сказав йому: Я є путь, і істина, і життя; ніхто не приходить до Отця, як тільки через Мене», і в 1 Посланні до Тимофія 2:5 написано: «Бо єдиний Бог, єдиний і Посередник між Богом і людьми, чоловік Христос Ісус». Це означає, що згідно з Біблією між Богом Отцем і людиною є тільки один Посередник і це

Син Божий Ісус Христос, а не Марія Богоматір (мати Ісуса Христа). Тобто до Бога згідно з Біблією (Священним Писанням) кожна людина може прийти тільки через Ісуса Христа, а про посередництво і заступництво Діви Марії перед Богом ніде в Біблії не написано. В Біблії у Євангелії від Іоанна 14:13-14 написано: «І коли чого попросите у Отця в ім'я Моє, те зроблю, щоб Отець прославився в Сині. І коли чого попросите в ім'я Моє, Я те зроблю». Також у Біблії у Євангелії від Іоанна 14:20 написано: «Я в Отці Моєму, і ви в Мені, і Я в вас», у Євангелії від Іоанна 15:5 написано: «без Мене не можете робити нічого», у Євангелії від Іоанна 15:7 написано: «Якщо перебуватимете в Мені, і слова Мої у вас будуть, то, чого б ви не захотіли, просіть, і буде вам», у Євангелії від Іоанна 15:16 написано: «щоб, чого не попросите в Отця в ім'я Моє, Він дав вам». Отже, згідно з написаним у Біблії віруючим християнам заповідано просити безпосередньо у Бога Отця в ім'я Сина Божого Ісуса Христа, і в Біблії не написано заповідей просити щось у Діви Марії (Богоматері) як посередника між Богом і людиною, бо посередником між Богом Отцем і людиною згідно зі Священими Текстами Біблії є Ісус Христос Син Божий.

Загалом, вищеекспліковані у статті семантикосигніфікати-маркери та символотрибути (сигніфікативні конструкторелементи) пошановуваних у католицизмі релігійних акціоактивностей в етнорелігійному ракурсі, а також невідповідності між деякими елементами католицьких катехизмічних текстів і текстом Біблії можуть, на нашу думку, сприяти концептуалізації теоретичної базисосхеми-системопрофілю (платформомоделі-системи, яка складається із структурного набору теоретичних конструктів) опціональних науковоприпущень щодо присутності різних етнорелігійно-референтних маркерів не тільки в акціональній підсистемі сигніфікативного поля католицизму, яка сигніфікативно пов'язана з іншими сигніфікативними підсистемами останнього, але й у сигніфікативній католицькій системі як інтегративній поліконтекстуальній інтегративно-інтеракційній системоформатції різноетнорелігійних структурних елементоконструктів у цілому.

Таким чином, як *висновок* зазначимо, що деякі етнорелігійні сигніфікати різних релігійних, етнічних, культурних соціоспільнот присутні як етнорелігійні маркери в акціональній сигніфікативній структурній підсистемі сигніфікативного поля католицизму і складають конкретний системний структуронабір етнорелігійних познакоконструктів та сигніфікоелементів, які доцільно, на нашу думку, досліджувати в теоретично-наукових фреймах етносоціології релігії щонайменше у контексті 12 субполів-сигніфікопідсистем символопознакової (сигніфікативної) системи католицизму. Також експліковані (візуалізовані у соціумпросторі) статичні та динаміко-акціональні маркероконструкти католицької сигніфікосистеми, які корелюють

(взаємоідентичні, взаємоспільнозалежать, спільновзаємодіють та спільновпливають у контексті взаємоімпактивності елементів різних етнорелігійних сигніфікосистем та символосистем у соціопросторі) із складовими елементами конструктами структур різних етнорелігійних просторів можуть, як ми вважаємо, виступати етнорелігійними маркерами конкретних релігій, етнічностей, символізмів та сигніфікосистем.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бауэр В. Энциклопедия символов / В. Бауэр, И. Дюмотц, С. Головин ; [пер. с нем. Г. Гаева]. – М. : Крон-Пресс, 2000. – 504 с.
2. Библиейский справочник Геллея / [пер. с англ. О. А. Рыбакова]. – СПб. : Библия для всех, 2012. – 787 с.
3. Біблія. Видання Київської Патріархії Української Православної Церкви Київського Патріархату / [пер. Патріарха Філарета (М. А. Денисенка)]. – К. : Преса України, 2009. – 1416 с.
4. Вервиця у повчаннях Пап Римських [Електронний ресурс] // Промінь Любові. – 2004. – № 2. – Режим доступу: <http://promin-lubovi.narod.ru/public/2/pub2st5.htm>.
5. Дюлей М. Християнські символи: Катехиза та Біблія (I–VI століття) / М. Дюлей ; [пер. з фр. М. Горішної]. – Л. : Свічадо, 2010. – 232 с.
6. Євтух В. Б. Етнічність: енциклопедичний довідник / В. Б. Євтух ; нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова, Центр етноглобалістики. – К. : Фенікс, 2012. – 396 с.
7. Євтух В. Б. Етносоціологія : довідник / В. Б. Євтух. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2011. – 205 с.
8. Загальна вервиця [Електронний ресурс] // Молитва – могутній засіб спасіння. – Режим доступу: http://molytva.at.ua/index/zagalna_vervicja/0-59.
9. Как медитировать [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://kak-meditirovat.info/vidy-meditatsii/dzhapa-meditatsiya-na-chetkakh>.
10. Каптен Ю. Л. Основы медитации / Ю. Л. Каптен. – СПб. : Андреев и сыновья, 1991. – 333 с.
11. Катехізм Католицької Церкви [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.catechismus.org.ua/>.
12. Катехізм Католицької Церкви / [Синод Української Греко-Католицької Церкви]. – Л. : ВВП «Місіонер», 2002. – 772 с.
13. Коннер К. Дж. Тлумачення символів та прообразів : [пер. з англ.] / К. Дж. Коннер. – 2-е вид. – К. : Варух, 2013. – 144 с.
14. Крячко В. І. Соціодіагностичний ракурс української ментальності : монографія / В. І. Крячко. – К. : Вид-во ТОВ «НВП “Інтерсервіс”», 2012. – 248 с.
15. Лубський В. І. Історія релігій / В. І. Лубський, М. В. Лубська. – [2-ге вид.]. – К. : Центр учб. л-ри, 2009. – 776 с.
16. Лубський В. І. Релігієзнавство : підручник / В. І. Лубський, В. І. Теремко, М. В. Лубська. – Вид. 2-ге, допов. – К. : Академвидав, 2008. – 464 с.

17. Людство і віра: Всесвітня історія народів і релігій : енцикл.-довід. вид. : [у 4 т.] / [авт.-уклад. Г. Щокін]. – К. : МАУП, 2002. – Т. II. – 2005. – 640 с.
18. Мифология. Энциклопедия / [гл. ред. Е. М. Мелетинский]. – М. : Большая Рос. энцикл., 2003. – 736 с.
19. Мифы народов мира. Энциклопедия : в 2 т. / [гл. ред. С. А. Токарев]. – М. : Сов. Энцикл., 1991. – Т. 1. А–К. – 671 с.: ил; 1992. – Т. 2. К–Я. – 719 с.: ил.
20. Молись на Вервиці щодня [Електронний ресурс] // The Workers of Our Lady. – Режим доступу: <http://www.ourlady.ca/translations/Ukrainian/RosaryUkr.htm>.
21. Нетрадиційні релігійні та містичні культури України : навч. посіб. / В. М. Петрик, С. В. Сьомін та ін. ; [за заг. ред. В. В. Остроухова]. – К. : Росава, 2003. – 336 с.
22. Нюстрем Э. Библейский словарь / Эрик Нюстрем [пер. со швед. под ред. И. С. Свенсона]. – СПб. : Библия для всех, 2011. – 537 с.
23. Пірен М. І. Соціологія релігії : підручник / М. І. Пірен. – К. : Вид. дім «Персонал», 2008. – 344 с.
24. Полная энциклопедия символов / сост. В. М. Рошаль. – М. : АСТ ; СПб. : Сова, 2007. – 515 с.
25. Про нас [Електронний ресурс] // Центр евалюації науково-освітніх та соціальних програм. – Режим доступу: <http://evaluation.com.ua/pro-nas/>.
26. Релігієзнавчий словник / [за ред. А. Колодного і Б. Любовика]. – К. : Четверта хвиля, 1996. – 392 с.
27. Розарій, Вервиця [Електронний ресурс] // Храм Різдва Пресвятої Богородиці села Заріччя. – Режим доступу: <http://bogizernjata.wix.com/gods-grains#!rosary/ccf1>.
28. Романенко Ю. В. Візуалізації в медійно-комунікаційному просторі: соціо-системологічний підхід : монографія / Ю. В. Романенко, І. О. Святненко, А. А. Зінченко. – К. : Вид.-поліграф. центр Ін-ту міжнар. відносин, 2014. – 487 с.
29. Романенко Ю. В. Механізми символічної інтеракції в комунікаціях, політиці, мистецтві: візуально-аналітичний та соціосимволічний аспекти / Ю. В. Романенко, І. О. Свідін. – К. : Вид-во ДУІКТ, 2011. – 301 с.
30. Святе Письмо Старого і Нового Завіту. – Вид-во Отців Василіян «Місіонер», 2007. – 1477 с.
31. Сербский Н. Символы и сигналы / Николай Сербский ; [пер. с серб. Натальи Феофановой]. – Симферополь : Родное слово, 2012. – 128 с.
32. Сони́на Т. В. Италия. XIII – начало XVI века: Биографический словарь (Художники Западной Европы) / Т. В. Сони́на. – СПб. : Издат. Группа «Азбука-классика», 2010. – 720 с.: ил.
33. Соціологія : підручник / за ред. В. Г. Городяненка. – К. : ВЦ «Академія», 2008. – 544 с.
34. Токарев С. А. Ранние формы религии / С. А. Токарев. – М. : Политиздат, 1990. – 622 с.: ил.
35. Тридцять питань до кардинала Йозефа Ратцінгера про магію і окультизм [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.christusimperat.org/uk/node/15729>.
36. Християнський світогляд [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://hrystyjany.at.ua/index/pro_molitvu_na_vervici/0-45.

37. Шейнина Е. Я. Энциклопедия символов / Е. Я. Шейнина. – М. : АСТ ; Харьков : Торсинг, 2003. – 591 с.
38. Энциклопедия символики и геральдики [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.symbolarium.ru>.
39. Юнг К. Г. Йога и Запад : сборник / [пер. с нем. и составл. П. П. Максимы]. – Львов : Инициатива ; Киев : Airland, 1994. – 230 с.
40. Юнг К. Г. Либи́до, его метаморфозы и символы / К. Г. Юнг ; [под общ. ред. А. И. Белкина, М. М. Решетникова]. – СПб. : Вост.-Европ. ин-т психоанализа, 1994. – 416 с.
41. Юнг К. Г. Тэвистокские лекции. Аналитическая психология: ее теория и практика / К. Г. Юнг ; [сост., предисл. и пер. с англ. В. Менжулина]. – Киев : СИНТО, 1995. – 236 с.
42. Як молитися на вервиці [Електронний ресурс] // TrueChristianity.Info. – Режим доступу: http://www.truechristianity.info/ua/prayers_ua/yak_molytysia_na_vervytsi.php.
43. Amazing Discoveries Albums [Електронний ресурс] // Amazing Discoveries. – Режим доступу: <http://amazingdiscoveries.org/albums>.
44. Arakelova V. Ethno-Religious Communities: To the Problem of Identity Markers / Victoria Arakelova // *Iran and the Caucasus* 14 (2010) 1-18, Koninklijke Brill NV, Leiden, 2010. – 17 p.
45. Campbell W. Religion, identity and ethnicity: the contribution of Paul the Apostle / William S. Campbell // *Journal of Beliefs & Values*, Vol. 29, №2, 2008. – P. 139–150.
46. How to recite the Holy Rosary [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.newadvent.org/images/rosary.pdf>.
47. Korporowicz L. Rozwojowa misja ewaluacji / Leszek Korporowicz // *Animacja Życia Publicznego. Analizy i rekomendacje*, Nr. 4 (11), 2013. – S. 4–7.
48. <http://www.lingvo.ua/uk>.
49. Malešević S. The Sociology of Ethnicity / Siniša Malešević. – London : SAGE Publications, 2004. – 208 p.
50. Marti G. Fluid Ethnicity and Ethnic Transcendence in Multiracial Churches / Gerardo Marti // *Journal for the Scientific Study of Religion*, №47 (1), 2008. – P. 11–16.
51. Most Say Religious Holiday Displays on Public Property Are Ok [Електронний ресурс] // Pewforum, 2014. – Режим доступу: <http://www.pewforum.org/2014/12/15/most-say-religious-holiday-displays-should-be-allowed-on-public-property/>.
52. Safran W. Language, Ethnicity and Religion: a Complex and Persistent Linkage / William Safran // *Nations and Nationalism*, № 14 (1), 2008. – P. 171–190.
53. Sayce A. H. Assyria, Its Princes, Priests and People. By-Paths of Bible Knowledge VII [Електронний ресурс] / Archibald Henry Sayce. – Режим доступу: <http://www.gutenberg.org/files/42033/42033-h/42033-h.htm>.
54. The Holy See: Official web-site [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://w2.vatican.va/content/vatican/en.html>.
55. What the Public Knows – In Pictures, Maps, Graphs and Symbols [Електронний ресурс] // Pewforum, 2013. – Режим доступу: <http://www.people-press.org/2013/02/05/what-the-public-knows-in-pictures-maps-graphs-and-symbols/>.

ЭТНОРЕЛИГИОЗНЫЕ МАРКЕРЫ АКЦИОНАЛЬНОЙ ПОДСИСТЕМЫ КАТОЛИЧЕСКОГО СИГНИФИКАТИВНОГО ПОЛЯ

Крячко В. И.

Предпринята попытка экспликации этнорелигиозных маркеров акциональной сигнификативной подсистемы католического сигнификополя в контексте исследования интеракции и корреляции структурных элементов различных этнорелигиозных пространств и систем в этносоциологии религии. Проанализирована часть современных научных и информационных ресурсов, связанных с визуальной культурой, религиозными обрядами и догматикой католицизма, а также выявлены некоторые сходства между определенными сигнификантами акциональной атрибутики католиков и некоторыми маркерами-паттернами различных этнорелигиозных сообществ прошлого и современного социумпространства.

Ключевые слова: *акциональная сигнификативная подсистема, католицизм, маркер, религия, сигнификант, сигнификативное поле, система, социология, социумпространство, структура, этничность, этнорелигиозный маркер, этнорелигиозное пространство, этносоциология, этносоциология религии.*

ETHORELIGIOUS MARKERS OF ACTIONAL SUBSYSTEM OF CATHOLIC SIGNIFICATIVE FIELD

Kryachko V. I.

The paper deals with an attempt to explicate the ethnoreligious markers of the actional significative subsystem of Catholic significative field in the context of the study of interaction and correlation of the structural elements of various ethnoreligious spaces and systems in the ethnosociology of religion. A part of the modern scientific and information resources related to visual culture, religious rites and dogmas of Catholicism is analyzed, as well as some similarities between certain significants of the actional attributes of Catholics and some identificative markers-patterns of different ethnoreligious communities of the past and modern sociospace are explicated.

Ethnosociology of religion may be regarded as an integrative construct, which is builded on the theoretical and methodological basis of sociology, sociology of religion, and ethnosociology. One of the main aims of the ethnosociology of religion is expedient to consider the investigation of the interaction between ethnic and religious it the social space in the light of sociology (identification, study and research of ethnic in religious (different religions) and religious in ethnic (different ethnicities) using the sociological methods, technologies and instruments (sociological apparatus).

Ethnoreligious socioevaluation (in the context of ethnosociology of religion) – sociological system of research, assessment (evaluation) instruments and technologies of scientific-advisory monitoring and support of interaction between religious spaces and ethnic

spaces in the social space of functioning of the social subjects. Ethnoreligious socio-evaluation may be linked with the technologies of contextual learning.

The differentiative sets of identificative ethnoreligious markers of the actional significative subsystem of the significative field of Catholic ethnoreligious space are the structured part of the developed by the author basic Model of the structure of significative field of Catholicism as the exposed System of religious, cultural, ethnic, social and other markers, which consists of the following 12 basic significative structural subsystems: 1) anthropomorphic significative subsystem, which includes human-similar (manlike) and personified symbolic constructions, monuments and architectural ensembles, as well as symbols of human body parts, their combinations and signals; 2) zoomorphic significative subsystem, which includes animal-similar significative constructions and signs of their separate bodyparts, as well as symbols of their lifeproducts; 3) vegetomorphic significative subsystem, which includes plant-similar significative elements and food products; 4) geomorphic significative subsystem; 5) geometric significative subsystem; 6) astral-referent significative subsystem; 7) coloristic significative subsystem; 8) topos-instalative significative subsystem; 9) objective-instrumental significative subsystem; 10) architectural exterior-interior significative subsystem; 11) abstractive significative subsystem; 12) actional significative subsystem.

The structure of actional significative subsystem of markers (patterns, elements, significative formations) of Catholic significative field (Catholic significative system) in social and ethnoreligious spaces consists of different human (socio-subjective) religious, ethnic, and social acts, actions, activities, ceremonies, rituals, music, singing, dancing etc. For example such ethnoreligious actions (forms of worship) of various social subjects (humans, communities) as: meditation (musings), contemplative prayer, the Eucharist, baptism of children, veneration of relics, visits to sanctuaries, pilgrimages, processions, Way of the Cross, religious dances, wearing medallions, veneration of holy icons, prayer before the icons, prayer on the rosary, visualization of image during prayer, sprinkling with holy water (in the context of reminding about the baptism), veneration to Virgin Mary etc. Such significative markers (elements-patterns) of actional significative subsystem of Catholic significative field (of which the Catholic significative system is being constructed and structured) as praying on rosary (which is used by Buddhist monks), sun wheel symbol usage, contemplative meditation, veneration to woman (Mother of God, Queen of Heaven, almost goddess) may point out on their interrelation with the significative systems of different ethnoreligious spaces, religions, ethnicities, cultures. For example, Indian, Egyptian, Buddhistic, Hinduist, Babylonian etc. significative ethnoreligious systemic-structural formations.

Key words: *actional significative subsystem, ethnicity, ethnoreligious marker, ethnoreligious space, ethnosociology, ethnosociology of religion, Catholicism, marker, religion, significant, significative field, system, sociology, sociospace, structure.*

